

Alojzij Pavel Florjančič

Publicist, geolog, urednik, zgodovinar, dolgoletni predsednik škofjeloškega Muzejskega društva in zdaj njegov častni član ter prejemnik zlatega grba občine Škofja Loka Alojzij Pavel Florjančič se zadnja leta najbolj razgovori ob omembi Škofjeloškega pasijona. Najstarejšega zapisanega in ohranjenega dramskega besedila v slovenskem jeziku, ki so ga po ulicah in trgih v novejših časih uprizorili že trikrat in ga bodo vnovič čez leto dni. Ko bo, vsaj tako si želijo in pričakujejo Ločani, že vpisan na Unescov seznam nesnovne dediščine. Urednik Pasijonskih doneskov, zbirki izjemnih strokovnih prispevkov na temo pasijonov, in pobudnik ter organizator srečanj slovenskih pasijonskih mest je v pasijonskem predvelikonočnem času, ko po Škofji Loki vihrajo rdeče pasijonske zastave in se vrstijo razstave, delavnice, srečanja in kulturni dogodki, pravšnji sogovornik.

Primož Knez

11. april 2014 11. april 2014 0:00

Čeprav je do vnovične uprizoritve Škofjeloškega pasijona še leto dni, so priprave že stekle.

Ta uprizoritev bo prelomna! Izjemno me veseli, da smo že izbrali novega režiserja Milana Goloba, ki bo lahko v miru nadgradil delo njegovih sicer odličnih predhodnikov. Nekateri gledajo čudno režiserja, ker ni čisto iz teh tradicionalnih, verskih krogov, a name je naredil dober vtis. Bomo pa videli, kaj bo čez eno leto. To je izziv zanj in za vse nas. Prav tako je občina že zaposlila mladega vodjo projekta Mateja Mohoriča Peternelja, ki ima dovolj časa, da pasijon predstavi doma in v tujini ter pripravi nepozaben velikonočni čas v Škofji Loki prihodnjo pomlad.

Zakaj pravite, da bo prelomen? Sicer se mi zdi, da poznam odgovor. Še ob vsaki prejšnji uprizoritvi je bilo v ozadju ogromno političnih in ideoloških bojev. Zdaj ne bo več tako?

Točno! Politični prepiri okoli ideologije, stroškov, datumov uprizarjanj so delili Ločane in izgubljal se je pravi pomen in sporočilo pasijona. Ta uprizoritev bo pokazala, da je Škofjeloški pasijon dozorel. Pasijon je bil do zdaj žrtev teh političnih nasprotij, zdaj bo pa združeval. Če ne bomo res zelo nerodni in slabo misleči. Od zadnje uprizoritve je minilo pet let, v tem času smo se Ločani poenotili glede pasijona in ga vzeli za svojega. Od prihodnjega leta se bo pasijon uprizarjal utečeno in brez preprirov vsakih šest let in tako postavil Škofjo Loko ob bok ali celo višje od najbolj znanih uprizarjanj pasijonskih iger v Evropi.

V zadnji številki Pasijonskih doneskov ste se v uvodniku vprašali, ali je Škofjeloški pasijon dejanje vere ali gledališka igra. Naj vas vprašam, ali je pasijon duhovna gledališka igra ali turistični produkt, ki bo v mesto privabljal obiskovalce?

Kot je dejal že naš župan – vse to in še kaj.

Preden obrazložite. Najbolj znan pasijon imajo v bavarskem Oberammergauu. O njem poročajo svetovni mediji, privablja tisoče in tisoče ljudi in gre za turistično industrijo in ne več za vsebinsko bogato, duhovno in sporočilno uprizarjanje.

Seveda si Škofjeloški pasijon ne želi in ne zasluži, da postane industrijski produkt. Na Bavarskem ga uprizarjajo vsakih deset let, pripravijo sto predstav v štirih mesecih, v mesto pride pol milijona ljudi in prek pasijona se v občinsko blagajno steče 25 milijonov evrov čistega dobička. Oberammergavski pasijon je tipično nemški. Je živa slika nemške miselnosti, duha pridobitništva, a tudi odlične organizacije in pozitivizma. Da iz skromnih stvari iztisneš maksimalno. Ne nazadnje, bodimo iskreni, vsi pasijoni so enaki. Gre pač za Kristusovo trpljenje. Oni pa živijo od pasijona, čeprav ga uprizarjajo le vsakih deset let. To je fenomen, to je tovarna.

Mi želimo tja?

Ne, kot ne moremo konkurirati Mercedesu ali BMW. Tudi tu je naš pasijon drugačen. Kot rečeno, Škofjeloški pasijon je dejanje vere in je gledališka igra. Je slovenska in škofjeloška narodna kulturna dragocenost, ali je tudi svetovna, pa bodo razpravljali letos novembra na konferenci Unesca v Parizu. Škofjeloški pasijon je univerzalno dejanje. Je nekaj posebnega, ker je neke vrste zamudnik. Pasijoni so se namreč začeli pojavljati v Evropi že mnogo prej. Naš pa se je zapisal v baročnem času, ko so ponekod pasijoni že zamirali. Saj verjetno so bili že prej, pa smo, spet v stari slovenski navadi, dokumente o tem uničili. Zagotovo škofjeloški ni prvi, je pa prvo ohranjeno dramsko besedilo. Danes imamo to najdeno pasijonsko pesem Jurija Dalmatina, ki sicer ni dramsko besedilo, a Dalmatin v svojih knjigah sam omenja, da se na Kranjskem igra pasijon.

Zakaj je bilo treba zaščititi Škofjeloški pasijon najprej z državnim odlokom, zdaj pa čakamo še na Unescovo zaščito?

Pri nas se srečajo ostanki srednjeveških iger z vsemi mirakli in sprevedi vred in nereligioznimi motivi, kot so cehi, konjeniki in tako naprej z baročno dobo, bogato scenografijo in igro. Zato je v svetovnem merilu poseben. Ker je ohranil srednjeveške ostaline in jih nadgradil z najnovejšimi trendi tistega časa. Kot da bi konzerviral posamezna stoletja. Škofja Loka je zato postala strašno pomembno romarsko središče. Sem so hodili Parižani.

Ni pa Škofjeloški pasijon edini na slovenskih tleh?

Pred dvema letoma smo imeli še pet slovenskih pasijonskih krajev. Danes imamo le še dva živeča. To sta Ribnica in Škofja Loka. Ribniški pasijon uprizarjajo vsako leto in je imenitna zadeva, nekaj posebnega tudi v evropskem smislu. Gre za moderno, pasijonsko, glasbeno, in to rock sceno. Naš pa je častitljiv in je krona srednjeveških in baročnih evropskih iger. Ostali so speči. Razlogov je več, so čisto človeški, v glavnem povezani z odhodom župnikov iz posameznega kraja, kot sta recimo Razborje in Višnja Gora. Pasijon ni navadna igra, ko izbereš oder, igralce, režiserja in igraš. Gre za malce bolj subtilno zadevo in običajno se v nekem kraju pojavi človek, skupina, klima in zraste pasijon. Ko tega ni več, pasijon lahko tudi zamre. To se je zgodilo tudi v nekaterih krajih pri nas.

Ampak srečanja pasijonskih mest pa še imate?

Seveda. Srečanja so skromna, ne pride veliko ljudi, a vsakič prinesejo kak nov pogled na pasijon, na pasijonsko dogajanje. Letošnja tema je mladi in pasijon. Mladi so namreč ključni del pri sami uprizoritvi Škofjeloškega pasijona. Ribniški je pa sploh v domeni mladih. Tam je 30 mladih »razbijačev« z avtorsko glasbo in energijo mladih. Sedem let se že ukvarjajo s tem in komaj čakajo, da bodo spet igrali. Ampak dva pasijona za dvomilijonski narod je toliko kot 15 bavarskih pasijonov ali 50 italijanskih.

Tudi teme, avtorji, prispevki Pasijonskih doneskov so posledica teh srečanj.

Mogoče najpomembnejši je letos prispevek Ludvika Kaluže o Škofjeloškem pasijonu kot govornem dejanju. Kaluža se je posvetil izgovarjavi, analiziral je radijsko izvedbo iz leta 1999 in igrane izvedbe v Škofji Loki. Gre za obsežno strokovno študijo, ki bo v veliko pomoč režiserju in vsem drugim, ki bodo sodelovali pri uprizoritvi. Drugi velik doprinos je prispevek dr. Matije Ogrina, ki je našel in obdelal pridigo patra Ferdinanda Ljubljanskega na veliki

petek leta 1722 v Škofji Loki. Gre za čas, ko je pater Romuald zapisoval Škofjeloški pasijon. Ta pridiga je dolga 30 strani in ima 30 strani komentarja. Imenitna stvar. Prispevek je dodatno zanimiv zaradi študije jezika. Naš pasijon je zapisal Primorec, to pridigo pa Ljubljčan in je primerjava sila zanimiva. Nova je tudi informacija, da so v Škofji Loki pasijon v cerkvi uprizorili že leta 1981, kar ve le malokdo. Letos bomo pa na pasijonskem večeru 10. aprila premierno izvedli Pasijonsko pesnitev Jurija Dalmatina iz leta 1576. To pa je prvi zapisan slovenski pasijon. Ni igra, ni dramsko besedilo, kot je Romualdov Škofjeloški pasijon, ki ga je zapisal 200 let kasneje, a je za razumevanje nastajanja pasijonov sila pomemben.

Kaj pasijon pomeni vam osebno, v duhovnem in odrskem, gledališkem smislu?

Zame je mogoče celo bolj duhovno pomemben. To je dogodek, ki daje človeku možnost, da se preseli iz globalnega, nemirnega, raztreščenega sveta v neko obdobje, ki je dediščina družbe, ki je bila nekako bolj urejena. Gotovo ni bila urejena kanalizacijsko, glede kulinarike in kakšnih drugih užitkov. So se pa ljudje čutili bolj povezane.

Se pravi pasijon ni namenjen le verujočim?

Daleč od tega. To je slovensko, belo-črno in razdeljujoče gledanje. Ravno obratno. Pasijon nima nobenih agresivnih tendenc. Sooča pa se s krutostjo, fizično bolečino. Tudi življenje je tako. Zame je najpomembnejše sporočilo, da je človek tako močan, da si po vsakodnevnih in tudi vseživljenjskih padcih lahko opomore, da se dvigne po hudem pasijonu, ki ga doživi. Človek, ki obupa, je na neki način izgubljen.